

Examen VWO

2024

tijdvak 2
vrijdag 21 juni
9.00 - 12.00 uur

Griekse taal en cultuur

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 23 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 74 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 2 βελτίονι γίνεσθαι en regel 3 βελτίους γίνωνται
Het doel van beter worden wordt in deze twee gevallen op verschillende manieren bereikt.

- 2p 1 a Beschrijf in eigen woorden op welke manier βελτίονι γίνεσθαι (regel 2) wordt bereikt.
b Beschrijf in eigen woorden op welke manier βελτίους γίνωνται (regel 3) wordt bereikt.

Regel 1-13 Προσῆκει t/m νουθετήματα

Dit tekstgedeelte bestaat uit drie delen: een inleiding en de beschrijvingen van de twee groepen gestraften en wat er met hen gebeurt.

- 3p 2 a Noteer het nummer van de regel waarin de beschrijving van de tweede groep gestraften begint.
b Beschrijf in eigen woorden op grond van welk criterium iemand tot de tweede groep gestraften behoort.
c Citeer uit de beschrijving van de eerste groep het Griekse tekstelement dat inhoudelijk overeenkomt met ὑπ' ἄλλου τιμωρουμένῳ (regel 1).

Regel 7-13 Οἱ δ' t/m νουθετήματα

Drie van de onderstaande woorden duiden op dezelfde groep personen.

- 1p 3 Welk woord duidt op een andere groep personen?
A τούτων (regel 8)
B αὐτοῖ (regel 9)
C ἄλλοι (regel 9)
D τούτους (regel 10)

Regel 13-17 ὦν t/m γεγονότας

- 1p 4 Noteer de naam van het stilistisch begrip waarmee in deze regels benadrukt wordt dat de hier beschreven groep gestraften bestaat uit diverse vergelijkbare categorieën.

Regel 15-18 οἶμαι t/m ἀμαρτάνουσι

- 2p 5 a Citeer uit dit tekstgedeelte het Griekse tekstelement dat de oorzaak aanduidt waardoor deze groep personen volgens Socrates zo in de fout gaat.
b Noteer de naam van het type argument waarmee Socrates zijn bewering οἶμαι t/m ἀμαρτάνουσι (regel 15-18) onderbouwt. Baseer je antwoord op het vervolg (t/m regel 20 Τιτυόν).

Regel 20 Τάνταλον καὶ Σίσυφον καὶ Τιτυόν· Θερσίτην
Socrates noemt twee verschillen tussen Thersites en de andere drie personen, maar geeft aan dat er ook een overeenkomst is.

- 2p 6 a Noteer in eigen woorden de twee verschillen die Socrates noemt. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte *Μαρτυρεῖ t/m ἀνίατον* (regel 18-22).
- b Noteer in eigen woorden de inhoudelijke overeenkomst die er volgens Socrates bestaat tussen Thersites en de andere drie personen over wie Homerus schrijft. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte *Μαρτυρεῖ t/m ἀνίατον* (regel 18-22).

Regel 24-27 οὐδὲν t/m διαβιῶναι

In het deel van de dialoog *Politeia* dat je voor dit examen gelezen hebt, vertelt Glaucou over een herder die een bijzondere ring gevonden heeft.

- 2p 7 a Citeer uit het tekstgedeelte οὐδὲν t/m διαβιῶναι (regel 24-27) het Griekse tekstelement dat inhoudelijk correspondeert met het hebben van zo'n bijzondere ring.
- b Zou deze Glaucou het volgens jou eens zijn met de inhoud van het tekstgedeelte οὐδὲν t/m διαβιῶναι (regel 24-27)? Licht je antwoord toe aan de hand van het standpunt dat Glaucou duidelijk wil maken met het verhaal over de herder met de ring.

Regel 32 ὁ Ῥαδάμανθους **en afbeelding 1**

Rhadamanthys is op afbeelding 1 degene die aan de linkerkant is afgebeeld. In verband met zijn specifieke functie is Rhadamanthys afgebeeld in oosterse kleding, in tegenstelling tot zijn twee collega's.

- 2p 8 a Noteer de specifieke functie die Rhadamanthys heeft in de onderwereld. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
- b Noteer in willekeurige volgorde de namen van de twee andere personen die zijn afgebeeld op afbeelding 1. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Regel 33-34 ἄλλο t/m τις

- 2p 9 a Leg het verband uit tussen het hier beschreven gebrek aan kennis van Rhadamanthys en het dualistische mensbeeld van Plato. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
- b Waaraan kan Rhadamanthys zien dat het om een slecht iemand gaat? Baseer je antwoord op het gedeelte dat aan tekst 1 voorafgaat (niet in dit examen afgedrukt).

Regel 31-36 οἱ δὲ t/m πάσχει

- 1p 10 Noteer in eigen woorden wat in deze context concreet bedoeld wordt met *τοιούτων τινα* (regel 33). Baseer je antwoord op het tekstgedeelte οἱ δὲ t/m πάσχει (regel 31-36).

Tekst 2

Regel 1 Σωκράτη ἐπαινεῖν

Het onderwerp van de lofrede van Alcibiades wijkt af van het onderwerp waarover de vorige sprekers een lofrede hebben gehouden.

- 2p 11 a Noteer het onderwerp van de lofredes van de vorige sprekers. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
- b Leg uit dat Alcibiades in het vervolg van zijn lofrede (niet in dit examen afgedrukt) inhoudelijk wel aansluit bij het onderwerp van de lofredes van de vorige sprekers. Gebruik in je antwoord bij voorkeur niet meer dan 10 woorden.

Regel 1 δι' εἰκόνων

- 2p 12 Verdedig de stelling dat het woord εἰκόνων hier zowel letterlijk als figuurlijk opgevat kan worden. Ga in je antwoord in op het vervolg (t/m regel 7 Μαρσύα).

Regel 1-3 Σωκράτη t/m γελοίου

In dit tekstgedeelte gebruikt Alcibiades een asyndeton om een tegenstelling te benadrukken.

- 1p 13 Noteer in eigen woorden de twee delen van deze tegenstelling.

Regel 7-10 Ὅτι t/m ἐκείνου

Alcibiades noemt in dit tekstgedeelte drie concrete punten van overeenkomst.

- 2p 14 Citeer de drie desbetreffende Griekse woorden.

Regel 13-14 ἐάντε ἀγαθὸς ἀλλητῆς ἀλλῆ ἐάντε φαύλη ἀλλητρίς

- 1p 15 Beschrijf in eigen woorden wat Alcibiades met deze toevoeging wil zeggen over het effect van de muziek van Marsyas.

Regel 15-16 Σὺ t/m ποιεῖς

- 1p 16 Noteer in eigen woorden het verschil dat Alcibiades concreet bedoelt met τοσοῦτον μόνον (regel 15). Baseer je antwoord op het tekstgedeelte Σὺ t/m ποιεῖς (regel 15-16).

Regel 19 τῶν t/m λέγοντος

- 1p 17 Verdedig de stelling dat Plato met deze woorden naar zichzelf verwijst. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Regel 21-23 Ἐγὼ t/m νυνί

Dit tekstgedeelte wordt door G. Koolschijn als volgt vertaald:

Ikzelf zou in elk geval, heren, als het niet de indruk zou wekken dat ik volslagen dronken was, onder ede voor jullie hebben verklaard wat voor uitwerking de woorden van die man wel niet op mijzelf hebben gehad, en ook nu nog hebben.

In de vertaling is de grammaticale structuur van het Grieks niet geheel overgenomen.

- 2p 18 a Leg dit uit met betrekking tot ὑπὸ τῶν τούτου λόγων (regel 22). Ga in je antwoord in op zowel het Grieks als de weergave van ὑπὸ τῶν τούτου λόγων in de vertaling.
- b Noteer het grammaticale gegeven waarop in de vertaling 'zou' is gebaseerd in 'Ikzelf zou ... hebben verklaard'.

Regel 28 Μαρσύου

- 1p 19 Leg uit dat deze naam hier anders is gebruikt dan in regel 7 (Μαρσύα). Laat het verschil in naamval buiten beschouwing.

Regel 1-29 Σωκράτη t/m ἔχω

Alcibiades spreekt in dit tekstgedeelte afwisselend tot Socrates en tot de andere aanwezigen.

- 2p 20 Citeer het eerste Griekse woord en het laatste Griekse woord van dat deel van het tekstgedeelte Σωκράτη t/m ἔχω (regel 1-29) waarin Alcibiades rechtstreeks tot Socrates spreekt.

Regel 35-39 Πέπονθα t/m πολλῶν **en afbeelding 2**

- 1p 21 Citeer uit dit tekstgedeelte de Griekse persoonsvorm die past bij de houding van Socrates op afbeelding 2.

Regel 38-39 τῆς τιμῆς τῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν

- 1p 22 Citeer uit het tekstgedeelte Ἀναγκάζει t/m καταγηράσω (regel 32-35) het Griekse tekstelement waarmee Alcibiades de tijdsbesteding beschrijft die volgens hem leidt tot τῆς τιμῆς τῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν (regel 38-39).

Regel 30-40 Καὶ ἔτι t/m ὁμολογημένα

Uit dit tekstgedeelte is op te maken dat Socrates Alcibiades herhaaldelijk heeft aangeraden naar zijn levensveranderende adviezen te luisteren.

- 2p 23 a Noteer in eigen woorden een van deze adviezen. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte Καὶ ἔτι t/m ὁμολογημένα (regel 30-40).

Socrates geeft niet alleen adviezen, maar hij is volgens Alcibiades ook een voorbeeldfiguur door zijn daden. In het vervolg van Alcibiades' lofrede (niet in dit examen afgedrukt) prijst hij Socrates bovenmatig om zijn gedrag als soldaat.

b Noteer een geval van dit prijzenswaardige gedrag.

Let op: de laatste opdracht van dit examen staat op de volgende pagina.

Tekst 3

37p Bestudeer de inleiding en de aantekeningen bij tekst 3.
Vertaal de regels 1 t/m 17 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.